

SAMEN MET DIERENARTS EN GD

Op zoek naar de beste strategie

De schapenhouderij van Bernhard Boer en zijn vrouw Henriët groeide in vier jaar tijd van 280 naar 450 schapen. Afgelopen voorjaar viel een aantal gezond ogende schapenlammeren ineens onverwacht dood neer. De boosdoener bleek de rode lebmaagworm. Om zo'n infectie een volgende keer te voorkomen willen ze samen met hun dierenarts en GD een plan van aanpak maken.

Net onder de rook van Groningen, in het dorpje Bedum, ligt de boerderij van schapenhouder Bernhard Boer en zijn vrouw Henriët. Zo'n vier jaar geleden betrokken zij met hun vier kinderen én 280 schapen het voormalige rundveebedrijf. De schapen, kruisingen van Swifters met Suffolk-rammen, zochten ze in de jaren ervoor al bij elkaar. Inmiddels telt het bedrijf zo'n 450 schapen en groeit nog steeds. Omdat ze het met zeven hectare eigen grond bij lange na niet redden om de schapen bijna jaarrond buiten te laten lopen en ook nog voldoende graskuil van het land te halen, huren ze er vijftien hectare bij.

Peilbedrijf

Toen hun dierenarts in het voorjaar van 2016 tegen de schapenhouders zei dat GD in de regio nog een peilbedrijf zocht en vroeg of ze interesse hadden, dachten ze: waarom niet? Zo werd de VOF van Bernhard en Henriët vanaf oktober 2016 officieel peilbedrijf van GD. "En toevallig hebben we er van 't jaar al profijt van

*“We willen weten
wat we moeten
doen om ervoor te
zorgen dat onze
schapen geen
problemen met
wormen krijgen”*

“We willen signalen beter leren herkennen en eerder mestmonsters nemen”

gehad. In het voorjaar van 2017 ging er een lam dood. Jammer, maar dat kan gebeuren, denk je dan. Maar toen er de volgende dag weer een dood in de wei lag, en de dag daarna nog een, hebben we meteen onze dierenarts Amarins Dotinga gebeld.” Volgens de schapenhouder was er aan de gestorven dieren niets te zien: “Ze oogden hartstikke gezond, ze vraten en dronken goed en ze waren niet mager. Ze lagen gewoon ineens dood in de wei”. De dierenarts stelde daarom voor om een paar dieren naar GD te sturen voor onderzoek. Uit het onderzoek bleek dat het ging om de rode lebmaagworm, die tot acute bloedarmoede kan leiden. Het hele koppel werd behandeld met een anthelminticum. “Dat was net voordat we op vakantie gingen”, blikt de schapenhouder terug.

Preventief werken

Maar, tijdens de laatste week van hun vakantie ging het weer mis. “Gelukkig hebben we korte lijnen met onze dierenarts”, zegt Bernhard. “Die is gaan kijken en heeft toen nóg een lam naar GD gestuurd”. Het bleek weer om de rode lebmaagworm te gaan,

Om te kunnen groeien moet er bij het bedrijf van Bernhard en Henriët op termijn een stal worden bijgebouwd.

samen met nog andere wormsoort. Alle dieren werden opnieuw behandeld, nu met een ander middel. Het eerste middel werkte dus niet afdoende.” Nu zijn we er gelukkig vanaf, er gaan geen lammeren meer dood”, aldus de schapenhouder. Spijtig voegt hij daaraan toe: “Maar je hebt bij de andere lammeren wel veertien dagen groeiachterstand, dat is dan weer jammer.”

Voor Bernhard en Henriët is een uitvalpercentage van maximaal 10 procent acceptabel. “We zaten daaronder, maar na die wormen werd het meer dan 10 procent. We moeten de boel dus beter

Het bedrijf van Bernhard en Henriët bedrijf telt nu 450 schapen.

onder controle zien te krijgen. Want elk lam dat uitvalt kost ons negentig tot honderd euro”, rekt de boer voor. Dat betekent dus preventiever te werk gaan. Enerzijds door de signalen eerder te leren herkennen. “Onze dierenarts leerde ons dat we op de slijmvliezen van de lammeren moeten letten. Als die heel erg bleek zijn, dan is de kans erg groot dat je met de rode lebmaagworm te maken hebt.” Anderzijds denkt Bernhard dat hij ook eerder mestmonsters had moeten nemen. “In de mest is het gewoon eerder zichtbaar dat je dieren wormen hebben. Komend jaar gaan we, als we de schapen en de lammeren naar buiten hebben gedaan, na drie weken mestmonsters nemen in het land en die insturen naar GD.”

Plan van aanpak

De schapenhouders zouden hun schapen het liefst elke drie weken omweiden, maar dat is vanwege hun intensieve bedrijf niet mogelijk. Om die reden gaan Bernhard en Henriët in oktober samen met hun dierenarts een plan van aanpak maken.

“We willen weten wat we moeten doen om te zorgen dat onze schapen geen wormproblemen krijgen”, zegt Bernhard. Henriët voegt daaraan toe: “En we willen voorkomen dat we vaker te maken krijgen met resistentie voor het middel dat we gebruiken.” Bernhard geeft aan dat ze ervoor kunnen kiezen om de vroegste lammeren niet te weiden. “Die kunnen we ook binnen afmesten. Dan gaan ze dus niet een paar weken naar buiten, maar dan lopen ze in ieder geval geen worminfecties op.” Henriët geeft aan: “We zijn nog maar net gestart met het bedrijf en het is voor ons nog een beetje puzzelen wat de beste strategie is. Binnen afmesten is natuurlijk wel heel makkelijk, maar je moet ze dan wel stevig voeren en dat verhoogt de kosten.” Toch heeft Bernhard er vertrouwen in dat ze de juiste weg gaan vinden. “Ik denk dat we de komende jaren gewoon vaker om tafel moeten met onze veearts en GD.”

Samenwerking

Het bedrijf van Bernhard en Henriët is peilbedrijf geworden. Dit betekent dat ze één keer per jaar met de eigen dierenarts en GD om de tafel gaan om het voorgaande jaar te analyseren en om afspraken te maken voor het lopende jaar. Per keer worden twee tot drie verbeterpunten besproken, en de acties die tot het gestelde doel moeten leiden. Veehouder en dierenarts leggen daarbij zoveel mogelijk informatie vast. Voor Bernhard en Henriët geeft dit ondersteuning bij de bedrijfsvoering. Voor GD levert dat extra informatie op voor monitoringsdoeleinden. Buiten het jaarlijkse bedrijfsbezoek hebben de schapenhouders zelf eigenlijk geen rechtstreeks contact met GD. Maar dat hoeft ook niet, vinden ze. “Als wij een brief krijgen van GD met de uitslag van een onderzoek, dan krijgt de dierenarts die ook.” Het is een samenwerking tussen de boer, de dierenarts en GD. “Als boer heb je contact met je dierenarts, en die schakelt als het nodig is met GD.”

Schapenhouder Bernhard Boer ziet de toekomst van de schapenhouderij rooskleurig in.

Rooskleurig

Bernhard en Henriët willen met hun bedrijf uiteindelijk in vijf jaar groeien tot zo'n 750 tot 800 schapen. Dat betekent wel dat ze er te zijner tijd een stal moeten bijzetten. Wanneer? Dat weten ze nog niet. “Je investeert in een stal waar de schapen maar acht weken per jaar binnen staan”, geeft Bernhard aan. “We willen daarom eerst het hele koppel schapen hebben. Dat betekent dus dat we een tijdje zullen moeten schipperen en wachten op het goede moment.”

Bang voor de toekomst zijn de schapenhouders niet. Bernhard ziet de toekomst van de schapenhouderij zelfs heel rooskleurig in. “De hobbyisten vergrijzen en er komen steeds meer regels in de landbouw. Als schapenhouderij hebben we daarvan één groot voordeel: een heleboel hobbyisten stoppen ermee, de jongere garde wil het niet meer en de rundveehouders die naast de koeien schapen hielden melken nu liever een extra koe. We zullen niet stinkend rijk worden van ons bedrijf, maar dat hoeft ook niet. Als we normaal rond kunnen komen, zijn wij tevreden.”